

Vierde zondag van de Vasten A 1Sam 16,1...13a Ef 5,8-14 Joh 9,1-41

De ware hoofdpersoon van dit typisch johanneïsche verhaal van de blindgeborene is niet de blinde maar Jezus. Toch verschijnt Hij alleen aan het begin van het verhaal en aan het eind. In het begin staat dat cruciale zinnetje: *“Ik ben het licht van de wereld”* (9,5). En aan het eind zegt Hij: *“Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen, opdat de niet-zienden zouden zien en de zienden blind worden”* (9,39). Dat zijn in feite de twee voornaamste verzen van dit negende hoofdstuk van Johannes. Jezus openbaart zich als het licht van de wereld, maar zijn komst betekent automatisch een oordeel: zij dwingt tot een keuze. Wie gelooft wel of niet in Hem, in bijbelse taal: wie is de echte blinde en wie is ziende? De genezing van de blindgeborene is de genezing van geestelijke blindheid. Het is duidelijk dat dit genezingsverhaal geen feitenverslag wil zijn van een voorbij wonder, maar Christus wil verkondigen voor u en voor mij in het heden.

Staan we even stil bij het gebeuren van de genezing zelf, wat slechts in enkele verzen wordt verteld. De blindgeborene heeft geen naam. Zijn aangeboren handicap maakte hem automatisch tot bedelaar en waar kun je dan beter postvatten dan bij de ingang van de tempel? Zo bood hij de vrome joden die wilden offeren al onmiddellijk een gelegenheid om met een aalmoes de daad bij het woord te voegen. In de loop van het verdere verhaal wordt hij trouwens door de farizeeën buitengeworpen. Waaruit? Uit de tempel of uit de synagoge? Dat is niet helemaal duidelijk, maar het verwijst in elk geval naar het lot van de vervolgte christenen uit de tijd dat het evangelie werd geschreven. Jezus “ziet” de blindgeborene daar staan “in het voorbijgaan”. Het is geen toeval dat de schrijver hier in het eerste vers reeds het werkwoord “zien” gebruikt, toegepast op Jezus. Jezus “ziet” zoals God in de eerste lezing uit het eerste boek Samuël: niet naar het uiterlijk zoals de mensen kijken, maar naar het hart zoals God ziet. Jezus ziet en merkt aldus in de blindgeborene heel het potentieel van de toekomstige leerling en de geloofsgetuige. Ja, inderdaad de werken van God zullen in deze man openbaar worden! En dan doet hij de man slijk op zijn ogen, gemaakt van zijn speeksel en het stof van de aarde. Het is een scheppingsdaad die verwijst naar Genesis waar God de eerste mens boetseerde vanuit het slijk van de aarde (Gen 2,7). De man moet zich daarna gaan wassen in de vijver van de Siloam, een woord dat is afgeleid van het werkwoord *sjalah*, zenden. Johannes maakt er “gezondene” van, wat uiteraard op Christus slaat. Siloam is dus Christus die de blinde definitief van zijn blindheid geneest. Dat is het hele verhaal van de genezing.

Maar wat dit wonderteken zo typisch johanneïsch maakt, is de lang uitgesponnen dramatisering achteraf. We hebben eenzelfde procedé ook vorige zondag gemerkt in het verhaal van de Samaritaanse bij de bron. Het Hebreeuwse woord voor “oog”, *ayin*, kan ook “bron” betekenen, wat de twee verhalen eveneens aan elkaar bindt. Die dramatisering is een levendig verkondigingsspel met hoofd- en nevenfiguren die al dan niet stelling nemen, met meerdere scènewisselingen en met een groei van spanning naar een climax toe. Dat hoogtepunt is de tweede ontmoeting van Jezus met de blindgeborene, waarbij Hij deze de vraag stelt: *“Geloof je in de Mensenzoon?”* En zou diens antwoord ook niet het onze kunnen zijn? *“Wie is Hij dat ik in Hem zou kunnen geloven”*. Waarop Jezus, met ongetwijfeld grote tederheid, antwoordt: *“Het is degene die je nu echt kunt zien”*. Waarop de man neerknielt en zegt: *“Ja, ik geloof, Heer!”* Wat een ontroerende climax! Deze mens heeft niet alleen het fysische zicht herkregen, maar ook het spirituele inzicht. Niet toevallig is deze mens buitengeworpen uit de religieuze instellingen door mensen die denken dat ze de waarheid in pacht hebben en over alles en iedereen een afgelijnd oordeel hebben. Hij wordt door Jezus in de armen gesloten. Christendom is voor outcasts, voor mensen die door anderen met de nek worden aangekeken omwille van hun geloof en hun keuzes. Sint-Bernardus rekende zich in ieder geval bij hen, als hij in een van zijn brieven schrijft: *“Onze orde heet verwerping”*. Bij welke groep horen wij, broeders en zusters, bij hen die anderen (ver)oordelen of bij hen ze juist ontvangen?

Ik zei al dat oog in het Hebreeuws ook bron kan betekenen. Hoeveel gevoelens drukken zich niet uit in onze manier van kijken? De Bijbel staat er vol van. Johannes spreekt over de begeerten van de ogen (1Joh 2,16) en Spreuken heeft het over de hoogmoedige (Spr 6,17) en over de jaloerse blik (Spr 28,22). De psalmen spreken over het geknipooog van wie leedvermaak hebben (Ps 35,19), over iemands oogappel (Ps 17,8), over ogen die dof zijn van verdriet (Ps 31,10) en ogen die kwijnen van ellende (Ps 88,10). De bruid van het Hooglied heeft ogen als duiven of als vijvers (Hl 5,12;7,5); er zijn fletse ogen (Gen 29,17) en ogen die vindplaatsen zijn van vrede (Hl 8,10). De ogen zijn de spiegels van de ziel. Laten we naar Jezus kijken, want wie Hem ziet, ziet de Vader. En laten we onze zieke ogen door Hem genezen om in het Mysterie van zijn dood en verrijzenis de nieuwe schepping te kunnen contempleren.

Br. Guerric ocso    Abdij van Prébenoît